

MİRASTAN FERAGAT SÖZLEŞMESİNDEN MİRAS SÖZLEŞMESİNE ÖZGÜ SEBEPLERLE DÖNME

RECISSION OF THE INHERITANCE RENUNCIATION CONTRACT FOR REASONS SPECIFIC TO THE INHERITANCE CONTRACT

Dilşah Buşra KARTAL* [10.21492/inuhfd.1245952](https://doi.org/10.21492/inuhfd.1245952)

Makale Bilgi

Gönderi: 01/02/2023
Kabul : 27/04/2023

Anahtar Kelimeler

Mirastan Feragat,
Miras Sözleşmesi,
Sözleşmeden Dönme.

Article Info

Received: 01/02/2023
Accepted: 27/04/2023

Keywords

Renunciation of
Inheritance,
Inheritance Contract,
Recission of Contract.

Özet

Mirastan feragat sözleşmesi mirasbırakan ve mirasçı arasında resmi vasiyetname şekline uyularak düzenlenen bir sözleşmedir. Bu sözleşmeye göre feragat eden kişi, mirasbırakanın mirasından pay alamaz. Yani feragat eden, beklenen mirasçı sıfatını kaybeder. Mirastan feragat sözleşmesi ivazlı veya ivazsız olarak düzenlenebilir. Mirastan feragat sözleşmesi olumsuz miras sözleşmesi niteliğinde olduğu için miras sözleşmelerine ilişkin hükümler de bünyesine uygun düştüğü ölçüde mirastan feragat sözleşmesine uygulanır. Miras sözleşmeleri iki taraflı işlemler oldukları için vasiyetnamelerden farklı olarak tek taraflı şekilde ortadan kaldırılmaları kural olarak mümkün değildir. Ancak kanunkoyucu Türk Medeni Kanunu'nun 546. ve 547. maddelerinde miras sözleşmelerinin tek taraflı irade açıklaması ile ortadan kaldırılmasına imkan tanımıştır. Çalışmamız kapsamında söz konusu düzenlemelerin mirastan feragat sözleşmesine ne şekilde uygulanacağı incelenmektedir. Bu kapsamda mirastan feragat sözleşmesinin miras sözleşmesine özgü sebeplerle, tarafların tek taraflı irade açıklaması ile sona erdirilmesine ilişkin şartlar ve sona ermenin hükümleri değerlendirilmiştir. Bunlara ek olarak mirasbırakana mirastan feragat sözleşmesinden serbestçe dönme hakkının tanınıp tanınmayacağı da açıklanmıştır.

Abstract

The inheritance renunciation contract is a contract between the legator and the heir in accordance with the form of an official will. According to this contract, the renunciant cannot receive a share from the inheritance of the legator. In other words, the renunciant loses the title of expected heir. The inheritance renunciation contract can be arranged with or without consideration. Since the inheritance renunciation contract is in the nature of a negative inheritance contract, the provisions regarding the inheritance contracts are also applied to the inheritance renunciation contract to the extent that it is suitable for its structure. Since inheritance contracts are bilateral transactions, unlike wills, as a rule, it is not possible to nullify them unilaterally. However, the legislator allowed the nullification of inheritance contracts with the unilateral declaration of will in Articles 546 and 547 of the Turkish Civil Code. Within the scope of our study, it is examined how these regulations will be applied to the inheritance renunciation contracts. In this context, the conditions regarding the termination of the inheritance renunciation contract with the unilateral declaration of will of the parties based on the reasons specific to the inheritance contracts and the provisions of the termination have been evaluated. In addition to these, it has also been explained whether the right to freely terminate the inheritance renunciation contract can be granted to the legator.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.

*Dr. Öğr. Üyesi., Kocaeli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | **Cite As:** KARTAL Dilşah Buşra, "Mirastan Feragat Sözleşmesinden Miras Sözleşmesine Özgü Sebeplerle Dönme", İnÜHFD, 14(1), 2023, s.209-217. **İntihal** | **Plagiarism:** Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been controlled via a plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.

EXTENDED SUMMARY

The inheritance renunciation contract is a testamentary disposition signed between the testator and the future heir about the renunciation of the entire or a part of the expected inheritance rights. The inheritance renunciation contract is of the nature of a negative testamentary disposition. It can be done either with or without consideration (Art. 528/I of the TCC). In both cases, the renouncing party will lose the status of an heir. When the testator dies, the renouncing party is considered to have died before the testator and does not have any rights over the inheritance and is not held responsible for the testator's debts. The inheritance renunciation contract is a bilateral legal transaction and cannot be unilaterally revoked as a rule. However, if certain legal reasons exist, it can be unilaterally revoked. The legislator has regulated the reasons for rescission specific to positive and negative testamentary dispositions in the provisions of Art. 546-547 and 574 of the TCC.

In testamentary dispositions, the testator may reserve the right to rescind the contract. The inheritance renunciation contract constitutes a favourable situation for the testator in terms of increasing his dispositive rate, so it is not a common situation for the testator to reserve the right to rescind the contract, especially in the case of renunciation without consideration. On the other hand, in the case of renunciation with consideration, there may be a legal interest for the testator who does not want to be bound by the performance of the consideration to reserve the right to rescind the contract.

If the beneficiary of the testamentary disposition engages in a behaviour that constitutes a reason for disinheritance after the contract is made, the testator may unilaterally rescind the contract in conformity with one of the forms provided for wills (Art. 546 of the TCC). The right to rescind based on disinheritance reasons is regulated by considering positive testamentary dispositions. In an inheritance renunciation contract without consideration, the testator cannot use the right to rescind based on the reasons for disinheritance since the renouncing party has already lost the status of an heir. In the case of an inheritance renunciation contract with consideration, the testator may rescind the contract and ask for the return of the performed consideration under the provisions of unjust enrichment. After rescission, the renouncing party will restore the status of an heir. However, the testator will have the right to disinherit him/her again based on the reasons for disinheritance. As a result, the heir status will be abolished without any consideration.

According to Art. 546 of the TCC, the testator may rescind the contract based on the two disinheritance reasons regulated in Art. 510 of TCC. These are the commission of a serious crime against the testator or one of the testator's close relatives and the failure to fulfil the obligations arising from family law to a significant extent, against the testator or members of the testator's family. The behaviour constituting the reason for disinheritance must occur after the inheritance renunciation contract has been signed.

The testator may use the right to rescind based on the reasons for disinheritance in compliance with one of the forms provided for wills (Art. 546/III of the TCC). No notification to the other party is required for the validity of the rescission. However, according to the good faith principle, a notification must be sent to the other party with the information that the right has been exercised. Otherwise, negative damages suffered by the other party due to the rescission must be compensated.

If the inheritance renunciation contract with consideration is concluded validly, the renouncing party acquires the right to demand the performance of the consideration. According to Art. 547 of the TCC, the party who has the right to demand performance of the obligation in an inheritance contract can rescind the contract under the rules of the law of obligations if the obligation is not performed or secured properly. This provision can also be applied to inheritance renunciation contracts. On the other hand, it is not possible to apply this rule in case of an inheritance renunciation contract without consideration. The reference to the rules of the law of obligations is general and covers not only the rescission of the contract but also other alternative rights arising from the default of the debtor. The failure to perform an obligation constitutes default in the sense of the law of obligations. Therefore, the provisions regulating the default under Art. 117 et seq. of the TCO are applied. As a rule, a notice of default must be served on the debtor (Art. 117/I of the TCO). If the due date has been determined, the default will occur without notice after the date has passed (Art. 117/II of the TCO). As a rule, the right to rescind the contract arises when the renouncing party gives a reasonable additional period for performance and the obligation is still not performed at the end of this period (Art. 123, Art. 125 of the TCO). However, if it is understood that giving an additional period would be ineffective due to the testator's situation or attitude or if there is no longer any benefit for the performance for the renouncing party or if a definite due date has been set for performance, the right to rescind the contract can also be used without giving an additional period (Art. 124 of the TCO). In a valid inheritance renunciation contract, the renouncing party uses the right to rescind the contract with a notification directed to the testator.

After the rescission, the inheritance renunciation contract and the mutual performance obligations arising therefrom come to an end. As a result, the renouncing party regains the status of an heir. Partially performed obligations must be returned. If the default of the testator is a result of his/her fault, he/she is obliged to compensate the damages the other party suffered.

I. GİRİŞ

Mirastan feragat sözleşmesi, mirasbırakan ve feragat eden müstakbel mirasçı arasında imzalanan ve feragat edenin beklenen miras hakkının tamamı veya bir kısmından feragat etmesini konu alan maddi anlamda bir ölüme bağlı tasarruftur¹. Hem yasal hem de atanmış mirasçıların bu sözleşmeye taraf olması mümkün olsa da mirastan feragat asıl önemini saklı paylı yasal mirasçılar bakımından gösterir². Çünkü vasiyetname ile atanan mirasçı vasiyetnamenin geri alınması yoluyla (MK m.542-544), miras sözleşmesi ile atanan mirasçı ise mirasbırakan ile yapılacak adi yazılı sözleşme ile bu sıfatını kaybedebilir (MK m.546/I). Yine de miras sözleşmesi ile sözleşmeye taraf olmayan üçüncü kişi mirasçı olarak atandığı takdirde, bu kişinin beklenen miras hakkından feragat etmesi için mirasbırakan ile arasında mirastan feragat sözleşmesi imzalanması gerekir³.

Mirastan feragat sözleşmesi, olumsuz miras sözleşmesi niteliğindedir. Bu sebeple MK m.545 uyarınca resmi vasiyetname şekline uyularak ve bu hükümdeki diğer şartları sağlayarak düzenlenmesi gerekir. Resmi vasiyetnameden farklı olarak ise -MK m.535'e göre düzenlenen bir miras sözleşmesi söz konusu olmadıkça- her iki tarafın da sözleşmeyi imzalaması gereklidir⁴.

Mirastan feragat sözleşmesinin hukuki sonucu feragat edenin mirasçı sıfatını kaybetmesidir (MK m.528/II). Mirastan feragat sözleşmesi ivazlı veya ivazsız olarak yapılabilir (MK m.528/I). Her iki durumda da feragat eden, mirasçı sıfatını yitirecektir. Mirasbırakan öldüğü, yani miras açıldığı sırada feragat eden mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirilir, tereke üzerinde hak sahibi olmaz ve tereke borçlarından da kural olarak sorumlu tutulmaz⁵. İvazsız feragat sözleşmesinde, feragat edenin altsoyu bundan etkilenmez ve kök içi halefiyet ilkesi gereği feragat edenin yerine geçerek mirasçı olur. İvazlı feragat sözleşmesinde ise taraflar aksini kararlaştırmadıkça feragat edenin altsoyu da mirasçı olamaz (MK m.528/III).

Mirastan feragat sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlem olduğu için tek taraflı olarak ortadan kaldırılması kural olarak mümkün değildir⁶. Ancak bazı hukuki sebeplerin varlığı halinde mirastan feragat sözleşmesi tek taraflı olarak ortadan kaldırılabilir. Kanun koyucu olumlu ve olumsuz miras sözleşmelerine özgü bazı sözleşmeden dönme sebeplerini MK m.546-547 ve m.574 hükümlerinde düzenlemiştir. Çalışmamız kapsamında da miras sözleşmelerine özgü söz konusu sebeplerin mirastan feragat sözleşmesine nasıl uygulanabileceği incelenecektir.

II. MİRASBIRAKANIN SÖZLEŞMEDEN DÖNME HAKKI

A. Mirasbırakana Serbestçe Dönme Hakkı Tanınması

Alman Medeni Kanunu m.2293 uyarınca miras sözleşmelerinde mirasbırakanın sözleşmeden dönme hakkını saklı tutması mümkündür. Buna benzer bir hüküm Türk ve İsviçre Hukuklarında mevcut değildir. Doktrinde ise dönme hakkının sözleşmede saklı tutulabileceği ve mirasbırakanın buna dayalı olarak sözleşmeden dönebileceği kabul edilmektedir⁷. Öte yandan sözleşmeden dönme hakkının sınırsız olarak mı

¹ EREN, Fikret/YÜCER AKTÜRK, İpek: Türk Miras Hukuku, 3. Bası, Yetkin, Ankara 2020, s.183; STUDHALTER, Philipp: ZGB Kommentar: Schweizerisches Zivilgesetzbuch Orell Füssli Kommentar (OFK), Ed. Jolanta Kren Kostkiewicz vd., 3. Bası, Orell Füssli Verlag, Zürich 2016, Art. 495, N. 1; BELEN, Herdem: Miras Hukuku Şema Kitap, 2. Bası, Beta, İstanbul 2021, s.97; AYİTER, Nuşin: Miras Hukuku, 3. Bası, Sevinç, Ankara 1974, s.102; ÇABRİ, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), C. 1, On İki Levha, İstanbul 2018, s.470; İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan: Miras Hukuku, 15. Bası, Der, İstanbul 2021, s.181; İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref/ALBAŞ, Hakan: Miras Hukuku, 11. Bası, Seçkin, Ankara 2022, s.289.

² EREN/YÜCER AKTÜRK, s.184; İMRE/ERMAN, s.198; YILMAZ, Süleyman: Miras Hukuku, C. IV, Yetkin, Ankara 2022, 93; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s.290. Saklı paylı olmayan yasal veya atanmış mirasçılarla yapılan sözleşmenin içerik itibarıyla mirastan feragat sözleşmesi teşkil etmeyeceği yönündeki görüş için bkz: BELEN, s.98.

³ ESCHER, Arnold: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben, Art. 457-536, C.III, 3. Bası, Schulthess, Zürich 1959, Art. 495, N. 5; HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie, Erbrecht, Art. 457-640 (Art. 495, 513-514), CHK- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Ed. Peter Breitschmid/Alexandra Jungo, 3. Bası, Schulthess, Zürich Basel Genf 2016, Art. 495, N. 1a; STUDHALTER, Art. 495, N. 1; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.184-185. Üçüncü kişi ve ilgililerin adi yazılı anlaşma ile miras sözleşmesini ortadan kaldıramayacağı yönünde bkz: İMRE/ERMAN, s.190.

⁴ İMRE/ERMAN, s.189; YILMAZ, s.89.

⁵ EREN/YÜCER AKTÜRK, s.187; ÇABRİ, s.480-481. İstisnai olarak, MK m. 530'da aranan şartlar gerçekleştiği takdirde mirastan feragat edenin mirasbırakanın alacaklılarına karşı mirasbırakanın ölümünden önceki 5 yıl içinde aldığı karşılıktan, mirasın açılması anındaki mevcut zenginleşme tutarında sorumlu olması mümkündür.

⁶ BÜTTİKER, Arnold: Der Erbverzicht nach schweizerischem ZGB, Stämpfli, Bern 1942, s.126; HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: "Der Erbvertrag im schweizerischen Zivilgesetzbuch" (2018), Der Erbvertrag aus rechtsvergleichender Sicht, Stämpfli, Bern 2018, s.139; YAKUPOĞLU, Sekine Derya: "Olumlu Miras Sözleşmesi ve Bağlayıcılık Sorunu", İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Hukuk Bölümü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2019, s.272; DİNÇER, Seher Serap: "Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hukuki Sonuçları" Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009, s.67; HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: "Die Rücktrittsmöglichkeit der Vertragspartei beim positiven Erbvertrag nach Art. 514 ZGB" (Anwalts), Anwalts Revue de l'Avocat, 4, 2008, s.147.

⁷ İMRE/ERMAN, s.191; DURAL, Mustafa: Miras Sözleşmeleri, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1980, s.229; BADERTSCHER, Pia: ZGB Kommentar: Schweizerisches Zivilgesetzbuch OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Ed. Jolanta Kren Kostkiewicz vd., 4. Bası, Orell Füssli, Zürich 2021, Art. 513, N. 1; BIÇAKÇI, Levent: Mirastan Feragat Sözleşmesi, y.y., İstanbul 1999, s.86; AYİTER, s.101; SEÇER, Öz: "Miras Sözleşmesinden Tek Taraflı Dönme", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (111), 2014, s.39; ÇABRİ, s.681; YAKUPOĞLU, s.330; DİNÇER, s.70; ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, 11. Bası, Yetkin, Ankara 2020, s.263. Bu hakkın sadece mirasbırakan değil sözleşmenin diğer tarafı için de öngörülebileceği yönünde bkz: ANTALYA, Gökhan/SAĞLAM, İpek: Miras Hukuku, C. III, 4. Bası, Seçkin, Ankara 2019, s.206. ANTALYA, O. Gökhan: Mirastan Feragat Sözleşmesi, Alkim, İstanbul 2002, s.220-221. Ölüme bağlı tasarrufta bulunamayacağı için feragat edenin bu hakka sahip olamayacağı yönünde bkz: BIÇAKÇI, s.86.

yoksa sözleşmede belirlenen süre ve şartlarla sınırlanarak mı kullanılabilirdi⁸. Kanaatimizce sözleşme özgürlüğü kapsamında mirasbırakana sözleşmede tanınan dönme hakkının belirli sebeplerle sınırlı olarak kullanılabilirdiğini öngörmeye gerek yoktur. Herhangi bir sebep olmadan da sözleşmeden dönme hakkının kullanılabilirdiğini kabul etmek daha uygundur. Belirtmek gerekir ki mirastan feragat sözleşmesi mirasbırakanın tasarruf oranını artırmak suretiyle lehine bir durum teşkil ettiğinden özellikle ivazsız feragat sözleşmesinde mirasbırakanın bu hakkını saklı tutması pek rastlanacak bir durum değildir⁹. Öte yandan ivazlı feragat sözleşmesinde ivazın ifasıyla yükümlü olmak istemeyen mirasbırakanın dönme hakkını saklı tutma konusunda bir hukuki menfaati söz konusu olabilir. Mirasbırakan, MK m.546/III'ün kıyasen uygulanması yoluyla vasiyetname düzenleyerek sözleşmeden dönme hakkını kullanabilir¹⁰. Bu sebeple de sözleşmeden dönme hakkının bizzat mirasbırakan tarafından kullanılması gerekecektir¹¹.

B. Mirasçılıktan Çıkarma Sebeplerine Dayalı Dönme

1. Genel Olarak

Miras sözleşmesinin lehtarı, sözleşmenin düzenlenmesinden sonra mirasbırakana karşı mirasçılıktan çıkarma sebebi teşkil eden bir davranışta bulunursa, mirasbırakan miras sözleşmesini vasiyetnameler için kanunda öngörülen şekillerden birine uyararak tek taraflı olarak ortadan kaldıracaktır (MK m.546/II-III). Mevzuat ZGB m.513/II'de de MK m.546/II'ye paralel olarak "tek taraflı ortadan kaldırma" ifadesine yer verilmektedir. Türk Hukukunda hakim olan görüşe göre¹² ortadan kaldırma hakkının hukuki niteliği sözleşmeden dönmedir. Böyle bir sebebin ortaya çıkması halinde dönme hakkı mirasçılara geçmeyecek ve münhasıran mirasbırakan tarafından kullanılacaktır¹³. Mirasçılıktan çıkarma sebebi teşkil eden davranışın ise lehtar olarak kim belirlendiyse onun tarafından gerçekleştirilmesi gerekir. Yani üçüncü kişi yararına düzenlenen miras sözleşmesinde sözleşmenin karşı tarafının değil üçüncü kişinin çıkarma sebebi teşkil eden davranışta bulunması halinde mirasbırakanın sözleşmeden dönme hakkı doğar¹⁴.

Söz konusu düzenleme olumlu miras sözleşmeleri dikkate alınarak düzenlenmiştir. Doktrindeki bir görüşe göre¹⁵ de mirastan feragat sözleşmelerinden mirasçılıktan çıkarma sebebine dayalı olarak dönülmesine imkan yoktur. Nitekim mirastan feragat sözleşmesinde zaten feragat eden mirasçılık sıfatını kaybettiği için dönme hakkının tanınmasında hukuki menfaat bulunmamaktadır. Bu görüş uyarınca mirastan ivazlı feragatte feragat edenin mirasbırakana karşı çıkarma sebebi teşkil eden bir davranışta bulunması halinde ortaya çıkan sakıncayı gidermek için çıkarma davranışında bulunmanın bozucu koşul olarak belirlenmesi tavsiye edilmektedir¹⁶.

Bizim de katıldığımız azınlıkta kalan diğer görüşe göre¹⁷ ise meseleyi incelerken ivazlı ve ivazsız mirastan feragat sözleşmelerini ayırmak gerekir. İvazsız feragat sözleşmesinde, mirasçı sıfatı zaten kaybedildiği için mirasbırakan çıkarma sebebine dayalı dönme hakkını kullanamaz. İvazlı feragat sözleşmesinde ise mirasbırakan çıkarma sebebine dayalı olarak miras sözleşmesinden dönerek ifa etmiş olduğu ivazın sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesini isteyebilir. Feragat sözleşmesinden dönülmesi feragat edene mirasçı sıfatını her ne kadar iade edecekse de mirasbırakan bu sefer de mirasçılıktan çıkarma tasarrufunda bulunarak ilgili mirasçının mirasçılık hakkını sonlandırabilecektir. Böylece mirasçının beklenen miras hakkı hiçbir ivaz sağlanmadan ortadan kaldırılmış olacaktır.

2. Dönme Hakkının Şartları

Mirasbırakanın MK m.546'ya göre mirastan feragat sözleşmesinden dönebilmesi için MK m.510'da düzenlenen iki mirasçılıktan çıkarma sebebinden birinin gerçekleşmesi gerekir. Bunlar, mirasçının, mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemesi ve mirasbırakana veya

⁸ Bu konudaki görüşler için bkz: DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut: Türk Özel Hukuku, Miras Hukuku, C. IV, 16. Bası, Filiz, İstanbul 2021, s.119; DURAL, s.228-29; DİNÇER, s.70; ÇABRİ, s.681; ÖZTAN, s.263; BIÇAKÇI, s.86; YAKUPOĞLU, s.327 vd.

⁹ BIÇAKÇI, s.86; SEÇER, s.39; AKBULUT, Pakize Ezgi: "Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi Sebebiyle Miras Sözleşmesinden Dönme", Legal Hukuk Dergisi, 18(209), 2020, s.2046.

¹⁰ DURAL, s.229; ÇABRİ, s.682; SEÇER, s.40; AKBULUT, s.2046. Bu hak vasiyetname düzenlenerek kullanıldığında dönme beyanının karşı tarafa yöneltilmesine gerek olup olmadığı sorunu ortaya çıkacaktır. Bu sorunun çözümünde mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma sebebine dayalı olarak miras sözleşmesini ortadan kaldırması bahsinde yapacağımız açıklamalar geçerli olacaktır. Bu açıklamalar için bkz: B.3.

¹¹ DURAL, s.229; TEKÇE, Ayşegül: "Miras Sözleşmesinin Sona Ermesi", Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2022, s.107.

¹² ÇABRİ, s.672; SEÇER, s.41; KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, 10. Bası, Turhan, Ankara 2019, s.137; DURAL/ÖZ, s.119; SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay: Miras Hukuku, 7. Bası, Seçkin, Ankara 2021, s.332; ÖZTAN, s.264. YAKUPOĞLU'na göre ise mirasçılıktan çıkarma sebeplerine dayalı olarak miras sözleşmesini ortadan kaldırma hakkı teknik anlamda bir sözleşmeden dönme hakkı değildir. Bu hak MK m. 546/II'nin lafzına ve İsviçre Hukuk doktrinindeki yerleşik yaklaşıma uygun olarak tek taraflı ortadan kaldırma hakkı olarak nitelendirilmelidir. Bkz: YAKUPOĞLU, s.272-273.

¹³ DURAL, s.233; DURAL/ÖZ, s.120; ÇABRİ, s.672; AKÇA, Neslihan: İvazlı Miras Sözleşmeleri, Adalet, Ankara 2022, s.224; BADERTSCHER, Art. 513, N. 7; AKBULUT, s.2047; YAKUPOĞLU, s.286.

¹⁴ DURAL, s.234; DURAL/ÖZ, s.120; ÇABRİ, s.676; ANTALYA/SAĞLAM, s.205; ÖZTAN, s.265; SEÇER, s.47; YAKUPOĞLU, s.277.

¹⁵ BÜTTİKER, s.133; SEROZAN, Rona: Sözleşmeden Dönme, 2. Bası, Vedat, İstanbul 2007, s.312 dn. 173; SÜRMEİLİ, Mehmet Can: "Mirastan Feragat Sözleşmesi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2022, s.154; YAKUPOĞLU, s.276; DİNÇER, s.71.

¹⁶ YAKUPOĞLU, s.277.

¹⁷ BIÇAKÇI, s.85; SEÇER, s.41-42; ÇABRİ, s.673; AKÇA, s.222-223.

mirasbırakanın ailesi üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesidir.¹⁸

MK m.510 sadece mirasbırakana değil, ağır suç bakımından mirasbırakanın yakınlarına, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlali bakımından ise mirasbırakanın aile üyelerine yönelik davranışları da çıkarma sebebi olarak düzenlemiştir. Oysa MK m.546 çıkarma sebebi teşkil eden davranışın mirasbırakana yönelmesi gerektiğini hüküm altına almıştır. İki düzenleme arasındaki bu fark doktrinde çıkarma sebebi teşkil eden davranışın muhatabı bakımından bir tartışma doğurmuştur. Bir görüşe göre¹⁹, MK m.546'nın açık lafzı gereği sadece mirasbırakana yönelik çıkarma sebebi teşkil eden davranışlara dayalı olarak miras sözleşmesinden dönülebilir. Yakınlara veya aile üyelerine yönelik davranışlar bu kapsama girmez. Bunun istisnası ise yakınlar veya aile üyelerine yönelen davranışın aynı zamanda mirasbırakana da yönelmiş sayılacak kadar aradaki güven ilişkisini sarsmasıdır²⁰. Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre²¹ ise hem mirasbırakana hem de yakınlarına veya aile üyelerine karşı çıkarma sebebi teşkil eden bir davranışta bulunulması halinde dönme hakkı kullanılabilir. Buna göre iki hükmün lafzı arasındaki fark sadece görünüştedir. Yoksa hükümlerin uygulama alanı açısından da fark yaratmak için haklı bir gerekçe bulunmamaktadır²².

Mirasçılıktan çıkarma sebebine dayalı olarak sözleşmeden dönme konusundaki bir diğer sorun mirasçılıktan koruyucu çıkarma sebebinin mevcut olması halinde bu hakkın ileri sürülüp sürülemeyeceğidir. Mirasçılıktan koruyucu çıkarmada, mirasbırakan, hakkında borç ödemedi belgesi bulunan altsoyunu, saklı payının yarısı için mirasçılıktan çıkarır ve bu kısmı çıkarılanın doğmuş ve doğacak çocuklarına özgüler (MK 513). Mirastan ivazsız feragat sözleşmesinin konusu bizatihi mirasçının bu sıfatı kaybetmesi olduğu ve altsoyunun onun yerine geçeceği öngörüldüğü için burada koruyucu çıkarma sebebine dayalı dönme hakkının kullanılmasında bir menfaat olmadığı ve dolayısıyla bu hakkın mevcut olmadığı söylenebilir. İvazlı feragat sözleşmesi açısından ise mirasbırakanın sözleşmeden dönerek muhtemelen alacaklılara gidecek olan ivazı ödemekten kurtulması ve feragat eden mirasçının yeniden mirasçı olmasını sağlayarak bu sefer de koruyucu çıkarma tasarrufunda bulunmak suretiyle onu mirasçılıktan çıkarması ihtimali gündeme gelecektir. Bu sayede altsoyunun çocuklarının saklı payın yarısını almasını sağlayacaktır. Oysa ivazlı feragat sözleşmesinin hukuki sonucu feragat edenin altsoyunun da mirasçı olamamasıdır. Mirasbırakan da bu sonucu bilerek ve göze alarak ivazlı feragat sözleşmesine taraf olmuştur. Koruyucu çıkarma sebebine dayalı olarak mirasbırakana feragat sözleşmesinden dönme hakkı tanındığı takdirde ivazlı feragat ve koruyucu çıkarmanın birbiriyle bağdaşmayan amaçları nedeniyle ortaya bir çelişki çıkacaktır. Sonuç olarak kanaatimizce ne ivazlı ne de ivazsız mirastan feragat sözleşmesinde mirasbırakan koruyucu mirasçılıktan çıkarma sebebine dayanarak sözleşmeden dönebilir²³.

Son olarak, mirasçılıktan çıkarma sebebi teşkil eden davranışın mirastan feragat sözleşmesi imzalandıktan sonra gerçekleşmesi gerekir²⁴. Eğer bu davranış sözleşmeden önce gerçekleşseyse ancak sonradan öğrenildiyse sözleşmenin irade sakatlığına dayalı iptali söz konusu olabilir²⁵. Öte yandan mirasbırakan, çıkarma sebebi teşkil eden davranışı bilmesine rağmen ivazlı feragat sözleşmesine taraf olduysa feragat edeni affetmiş sayılacağı için artık sözleşmeden dönemez²⁶.

3. Dönme Hakkının Kullanılması

Mirasbırakan, mirasçılıktan çıkarma sebebine dayalı dönme hakkını vasiyetname şekillerinden birine uyarak kullanabilir (MK m.546/III). Vasiyetname, tek taraflı ve karşı tarafa varması gerekmeyen bir irade açıklamasının, kanunda öngörülen şekillerden birine uygun olarak yapılmasıyla gerçekleştirilen şekli anlamda ölüme bağlı bir tasarruftur. Miras sözleşmesi ise iki taraflı hukuki işlemdir. Kanun koyucu çıkarma sebebine dayalı olarak miras sözleşmesinden dönmenin vasiyetname şeklinde yapılması gerektiğini öngördüğünden bu işlemin sözleşmenin diğer tarafına bildirilmesinin gerekip gerekmediği sorunu gündeme gelecektir. Çünkü vasiyetnamelere ilişkin düzenlemeler doğrudan uygulanırsa karşı tarafın hiç haberi olmadan sözleşmeden dönülmüş olacaktır. Doktrinde kanunun lafzına ağırlık veren bir görüşe göre²⁷,

¹⁸ Mirasçılıktan çıkarma sebeplerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz: KARTAL, Dilşah Buşra: Yargıtay Kararları Işığında Mirasçılıktan Çıkarmanın Geçerlilik Şartları, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 30(2), 2022, s.609 vd.

¹⁹ HRUBESCH-MILLAUER, Art. 513, N. 5; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s.213; SEROZAN, s.312; AKÇA, s.227; BREITSCHMID, Peter/BORNHAUSER, R.: Basler Kommentar Zivilgesetzbuch, C. II, 6. Bası, Helbing & Lichtenhahn, Basel 2019, Art. 513 N. 10; YAKUPOĞLU, s.281.

²⁰ BREITSCHMID/BORNHAUSER, Art. 513 N. 10; AKÇA, s.227; SEROZAN, s.312.

²¹ DURAL, s.238; WEIMAR, Peter: Das Erbrecht, Art. 457 - 516 ZGB, Berner Kommentar, Ed. Heinz Hausheer/Hans Peter Walter, C. III/1/1/1, 2. Bası, Stämpfli, Bern 2009, Art. 513 N. 9; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: Miras Hukuku, 3. Bası, Filiz, İstanbul 1987, s.243 dn. 5; İMRE/ERMAN, s.192; ÇABRİ, s.675; YILMAZ, s.91; SEÇER, s.46. İvazsız olumlu miras sözleşmeleri bakımından temelde ilk görüşe katılan AKÇA'ya göre söz konusu olan mirastan feragat sözleşmesi ise ikinci görüşe ağırlık verilerek MK m. 510'ün feragat edene bütünüyle uygulanması gerekir. Bkz: AKÇA, s.228.

²² WEIMAR, Art. 513 N. 9.

²³ Aynı yönde bkz: ÇABRİ, s.676; SEÇER, s.47; YAKUPOĞLU, s.283-285; Aksi görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: YAKUPOĞLU, s.283.

²⁴ BÜTTİKER, s.134; WEIMAR, Art. 513, N. 10; BADERTSCHER, Art. 513, N. 7; İMRE/ERMAN, s.192; ÇABRİ, s.676; DURAL/ÖZ, s.120; YILMAZ, s.91; AKÇA, s.220.

²⁵ BÜTTİKER, s.134; WEIMAR, Art. 513, N. 10; BADERTSCHER, Art. 513, N. 7; HRUBESCH-MILLAUER, Art. 513, N. 3; DURAL/ÖZ, s.120; ÇABRİ, s.677; ÖZTAN, s.264; AKÇA, s.220.

²⁶ WEIMAR, Art. 513, N. 10; AKÇA, s.220.

²⁷ WEIMAR, Art. 513, N. 12; DURAL/ÖZ, s.122; ÇABRİ, s.677-678; SEÇER, s.48; YAKUPOĞLU, s.292-293; DURAL, s.242-243; TEKÇE, s.119.

mirasbırakan sözleşmeden dönme hakkını karşı tarafa varması gerekli olmayan bir irade açıklaması ile kullanır. Öte yandan dürüstlük kuralı gerektirdiği takdirde karşı tarafa bu hakkın kullanıldığına dair şekle tabi olmayan bir bildirim yapılması, aksi takdirde ise diğer tarafın uğradığı olumsuz zararın tazmini gerekir. Bunu yeterli görmeyen diğer görüşe göre²⁸ ise sözleşmeden dönme hakkının geçerli bir şekilde kullanılabilmesi için, dönme beyanının sözleşmenin karşı tarafına da yöneltilmesi gerekir.

Kanaatimizce ilk görüşe göre ağırlık verilmelidir. Çünkü Kanun koyucu bu hakkın vasiyetname ile kullanılacağını açıkça hüküm altına almıştır. Bu sebeple sözleşmeden dönme beyanının geçerliliğini ek şartlara bağlamaya imkan yoktur. Öte yandan sözleşmelerin genelinde mevcut olan güvenin korunması ilkesi burada da geçerlidir. Haliyle hem ivazlı hem de ivazsız miras sözleşmesinde sözleşmeden dönüldüğüne ilişkin olarak karşı tarafa da bir bildirim yapılmalıdır. Mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarruf düzenlemesizinde sadece karşı tarafa yapacağı bildirim miras sözleşmesini ortadan kaldırmaz²⁹. Başka anlatımla, bu bildirim sözleşmeden dönme tasarrufunun geçerliliği için aranan bir şart değildir. Ama bildirim yapılmaması karşı tarafın bu nedenle uğradığı zararın tazminini gerektirir.

Bir görüşe göre³⁰, işlemin geçerli olması için çıkarma sebebinin ölümüne bağlı tasarrufta gösterilmesine gerek yoktur. Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre³¹ ise bu sebebin tasarrufta gösterilmesi gereklidir. Sözleşmeden dönme iradesinin ise vasiyetnmeden açıkça anlaşılmasının gerekmediği ve vasiyetnamenin yorumu yoluyla da bu sonuca varılabileceği kabul edilmektedir.³²

Çıkarma sebebine dayalı olarak mirastan feragat sözleşmesinden dönme açıklaması kanunda aranan şartları taşımaması halinde, vasiyetnamenin iptali talep edilerek hükümsüz hale getirilmedikçe, geçerli olarak hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır³³. Mirasbırakan hayatta iken vasiyetnamenin geri alınması yollarından birine başvurarak ortadan kaldırdığı mirastan feragat sözleşmesinin hüküm doğurmasını sağlayabilir³⁴.

4. Dönmenin Hukuki Sonuçları

Mirasbırakana tanınan sözleşmeden dönme hakkı bozucu yenilik doğuran bir hak niteliğindedir³⁵. Mirasbırakanın feragat sözleşmesinden dönmeye ilişkin tasarrufu maddi anlamda bir ölümüne bağlı tasarruf olduğu için mirasbırakanın ölümü ile hüküm ifade eder³⁶. Bu sözleşmeden dönülmesiyle birlikte feragat eden mirasçı, bu sıfatını kaybetmemiş olur ve mirasbırakanın ölümünde külli halef sıfatıyla mirastan payını alır. İvazlı feragat söz konusu ise ve mirasbırakan ivazı halihazırda ifa etmişse, mirasbırakanın ölümünden sonra ivazın sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre terekeye iadesi talep edilebilir³⁷. Feragat eden mirasçı dönme ile birlikte yasal mirasçı sıfatını yeniden kazandığı için mirasbırakan bu sefer de mirasçılıktan çıkarma tasarrufunda bulunarak herhangi bir ivaz ödemeksizin feragat edeni mirasçılıktan çıkarabilir³⁸.

III. FERAGAT EDENİN SAĞLARARASI İVAZIN İFA EDİLMEMESİ NEDENİYLE SÖZLEŞMEDEN DÖNME HAKKI

A. Genel Olarak

Mirastan feragat sözleşmesinin ivazlı olarak akdedilmesi halinde, feragat eden sağlararası bir edimin ifasını talep hakkını kazanmaktadır. MK m.547 uyarınca miras sözleşmesinde sağlararası edimin ifasını talep etme hakkı bulunan taraf, edimin gereği gibi ifa edilmemesi veya güvenceye bağlanmaması halinde borçlar hukuku kurallarına göre sözleşmeden dönebilir. Bu hüküm ivazlı feragat sözleşmesinde, feragat edenin ivazı elde edemediği haller bakımından da uygulanabilir. Öte yandan ivazsız miras sözleşmelerinde bu hükmün uygulanmasına imkan yoktur³⁹.

Esasında olumlu veya olumsuz miras sözleşmeleri çoğunlukla tek tarafa sağlararası bir borç yükler. Eğer her iki tarafın da sağlararası bir edimi ifa yükümlülüğü olsaydı karşılıklı sözleşmelerde borçlu temerrüdünden doğan sözleşmeden dönme hakkı burada doğrudan uygulanabilirdi ve MK m.547'ye gerek de kalmazdı⁴⁰. Ancak MK m.547 sayesinde sadece taraflardan birinin sağlararası bir edimi ifa yükümlülüğü altına girdiği miras sözleşmelerinde borçlu temerrüdü hükümlerine göre sözleşmeden dönme hakkının kullanılmasının önü açılmış olmaktadır⁴¹. Belirtmek gerekir ki, kanunkoyucunun sağlararası ivaz alacaklısına sözleşmeden dönme hakkını tanıması, alacaklının aynen ifayı talep hakkını ortadan kaldırmaz⁴². Doktrinde, borçlar hukuku hükümlerine yapılan atfın sadece sözleşmeden dönme hakkını mı yoksa hem

²⁸ HRUBESCH-MILLAUEER, Art. 513, N. 4; HRUBESCH-MILLAUEER, 2018, s.151; BADERTSCHER, Art. 513, N. 8; SEROZAN, s.313.

²⁹ WEIMAR, Art. 513, N. 12.

³⁰ WEIMAR, Art. 513, N. 13; HRUBESCH-MILLAUEER, Art. 513, N. 5; YAKUPOĞLU, s.287.

³¹ İMRE/ERMAN, s.192; SEÇER, s.50; DURAL/ÖZ, s.122; ÇABRİ, s.679.

³² DURAL, s.243; BREITSCHMID/BORNHAUSER, Art. 513, N. 7; SEÇER, s.49; HRUBESCH-MILLAUEER, Art. 513, N. 4; HRUBESCH-MILLAUEER, 2018, s.151.

³³ WEIMAR, Art. 513, N. 11; SEÇER, s.49.

³⁴ BREITSCHMID/BORNHAUSER, Art. 513, N. 7; YAKUPOĞLU, s.297.

³⁵ DURAL, s.232; BADERTSCHER, Art. 513, N. 7; TEKÇE, s.109.

³⁶ ÇABRİ, s.674.

³⁷ WEIMAR, Art. 513, N. 14; DURAL/ÖZ, s.123; ÇABRİ, s.678; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s.214; SEROZAN/ENGİN, s.333.

³⁸ ÇABRİ, s.673; AKÇA, s.222-223.

³⁹ WEIMAR, Art. 514, N. 2; HRUBESCH-MILLAUEER, Anwalts, s.148.

⁴⁰ WEIMAR, Art. 514, N. 4.

⁴¹ WEIMAR, Art. 514, N. 4.

⁴² WEIMAR, Art. 514, N. 3; BADERTSCHER, Art. 514, N. 3.

sözleşmeden dönme hem de aynen ifadan vazgeçip olumlu zararın giderilmesini talep hakkını mı kapsadığı tartışmalıdır. Bir görüşe göre⁴³, burada ifadan vazgeçip olumlu zararın talep edilmesine imkan yoktur. Nitekim hüküm sadece sözleşmeden dönme hakkını düzenlemiştir. Bizim de katıldığımız ve doktrinde baskın olan diğer görüşe göre⁴⁴ ise borçlar hukuku hükümlerine yapılan atıf genel nitelikte olup sözleşmeden dönmenin yanısıra borçlu temerrüdünden doğan diğer seçimlik hakları da kapsar.

B. Dönme Hakkının Şartları

Kanunkoyucu sözleşmeden dönme hakkının, borcun ifa edilmemesi veya güvence altına alınmaması halinde, borçlar hukuku hükümlerine göre kullanılacağını düzenlemiştir. Buna göre ilk şart borcun ifa edilmemesidir. Mirastan ivazlı feragat sözleşmesindeki ivaz MK m.547¹e göre ifa edilmesi gereken borçtur. Feragat edene karşı üstlenilen ivazın illa para borcu olması gerekmez. Para dışında alacak hakkı, taşınır veya taşınmaz mallar da ivaz olarak belirlenebilir⁴⁵.

Feragat edenin dönme hakkını kullanması için aranan ikinci şart, borcunu ifa etmeyen mirasbırakanın güvence de göstermemesidir. Sağlararası edimi güvence altına alacak teminatın aynı veya şahsi olması mümkün olup önemli olan borcun tamamını kapsamasıdır⁴⁶. Mirasbırakan yeterli güvence gösterdikten sonra feragat eden sözleşmeden dönme hakkını kullanmаса da aynen ifa veya teminatların paraya çevrilmesi taleplerini ileri sürebilir⁴⁷. Güvencenin hiç veya yeterli oranda gösterilmemesi halinde feragat eden dönme hakkını kullanabilir⁴⁸.

Sözleşmeden dönme hakkının kullanılabilmesi için aranan son şart bu hakkın borçlar hukuku hükümlerine göre ileri sürülmesidir. Sağlararası edimin ifa edilmemesi borçlar hukuku anlamında borçlu temerrüdü teşkil eder. Dolayısıyla uygulanacak hükümler de borçlu temerrüdüne ilişkin TBK m.117 vd. olacaktır⁴⁹. Borçlu temerrüdü ifası imkansız olmayan edimin ifasında nitelikli gecikme anlamına gelir. Borçlunun temerrüde düşebilmesi için kural olarak kendisine ihtar çekilmesi gerekir (TBK m.117/I). Eğer borcun vadesi belirlendiyse ya da sözleşmede saklı tutulan bir hakka dayalı olarak taraflardan birinin usulüne uygun şekilde yapacağı muacceliyet ihbarı ile belirlenecekse bu tarihin geçmesiyle ihtarsız olarak temerrüt gerçekleşir (TBK m.117/II). Mirastan feragat sözleşmesinde de feragat eden, sağlararası edim ifa edilmezse kural olarak mirasbırakana şekle tabi olmayan bir ihtar göndererek onu temerrüde düşürmelidir. Eğer borç vadeye bağlandıysa bu tarihte, muacceliyet ihbarı gerektiği takdirde ise buna göre belirlenecek tarihte ihtarsız olarak borçlu temerrüdü gerçekleşir.

Mirasbırakanın temerrüde düşmesi sözleşmeden dönme hakkının kullanılabilmesi için yeterli değildir. Sözleşmeden dönme hakkı kural olarak, feragat edenin mirasbırakana ifa için uygun bir ek süre vermesi ve bu süre sonunda da ifanın gerçekleşmemiş olması halinde doğar (TBK m.123, m.125). Ancak mirasbırakanın içinde bulunduğu durumdan veya tutumundan süre verilmesinin etkisiz olacağını anlaşılmaması, ifanın feragat eden için artık bir faydasının kalmaması veya ifa için kesin vade belirlenmiş olması hallerinde sözleşmeden dönme hakkı ek süre verilmeksizin de kullanılabilir (TBK m.124).

Son olarak mirasbırakanın sağlararası edimin ifasında borçlu temerrüdüne düşmesi ve buna dayalı olarak sözleşmeden dönme hakkının kullanılması için mirasbırakanın kusuru aranmaz⁵⁰. Kusur sadece temerrüdün tazminat borcu da doğurması için gerekli bir şart olarak öngörülmüştür.

C. Dönme Hakkının Kullanılması

Mirastan ivazlı feragat sözleşmesinde, feragat eden dönme hakkını mirasbırakana yönelteceği, varması gerekli ve şekle tabi olmayan bir irade açıklaması ile kullanır⁵¹. Feragat eden, dönme hakkını bizzat veya temsilci aracılığıyla kullanabilecektir⁵². Feragat edenin mirasbırakandan önce ölmesi halinde ise MK m.548 uyarınca miras sözleşmesi hükümden düşeceği için sözleşmeden dönme hakkının kullanılmasına imkan ve gerek kalmayacaktır⁵³.

⁴³ WEIMAR, Art. 514, N. 8; ANTALYA, s.226-227.

⁴⁴ DURAL, s.260; BELEN, s.124; BADERTSCHER, Art. 514, N. 2; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.245; HRUBESCH-MILLAUER, Art. 514, N. 3; HRUBESCH-MILLAUER, Anwalts, s.148; YAKUPOĞLU, s.312; AKÇA, s.201; TUNÇ, Aybike: “İvazlı Mirastan Feragat Sözleşmesinde Sağlar Arası Edim Borçlusunun Temerrüdü”, Legal Hukuk Dergisi, 14(164), 2016, s.4217; AKBULUT, s.2063; BREITSCHMID/BORNHAUSER, Art. 514, N. 4; BIÇAKÇI, s.93-94.

⁴⁵ BIÇAKÇI, s.91; AKBULUT, s.2053.

⁴⁶ ÇABRİ, s.692.

⁴⁷ WEIMAR, Art. 514, N. 7; ÇABRİ, s.692; SEROZAN/ENGİN, s.334.

⁴⁸ ÇABRİ, s.692.

⁴⁹ KILIÇOĞLU, s.138; BADERTSCHER, Art. 514, N. 2; OĞUZMAN, M. Kemal Miras Hukuku, 3. Bası, Filiz, İstanbul 1984, s.229; DURAL/ÖZ, s.123; ÇABRİ, s.691; SEROZAN/ENGİN, s.394; SEÇER, s.52; ANTALYA/SAĞLAM, s.205; HATEMİ, Hüseyin: Miras Hukuku, 9. Bası, On İki Levha, İstanbul 2021, s.114. Borçlar hukukuna yapılan atfın sadece temerrüt hükümlerine değil imkansızlık, gereği gibi ifa etmeme hükümlerine de yapıldığı yönündeki görüş için bkz: AKÇA, s.197; DURAL, s.255; HRUBESCH-MILLAUER, 2018, s.152; HRUBESCH-MILLAUER, Art. 514, N. 3; HRUBESCH-MILLAUER, Anwalts, s.148; AKBULUT, s.2056.

⁵⁰ DURAL, s.258; AKÇA, s.199; YAKUPOĞLU, s.305.

⁵¹ DURAL, s.248; ANTALYA, s.225; WEIMAR, Art. 514, N. 9; BIÇAKÇI, s.91; DURAL/ÖZ, s.124; ÇABRİ, s.694; ÖZTAN, s.266; AKÇA, s.204; BADERTSCHER, Art. 514, N. 5; AKBULUT, s.2058; SÜRMEİ, s.152; YAKUPOĞLU, s.313; DİNÇER, s.68-69.

⁵² BIÇAKÇI, s.91; ÇABRİ, s.694.

⁵³ AKBULUT, s.2051.

D. Dönmenin Hukuki Sonuçları

Sözleşmeden dönme hakkı yenilik doğuran hak niteliğindedir⁵⁴. Sözleşmeden dönmenin hukuki sonuçları ise doktrinde tartışmalıdır⁵⁵. Bu tartışma miras sözleşmesinden sağlararası ivazın ifa edilmemesine dayalı olarak dönülmesi halinde de geçerli olur. Doktrinde sözleşmeden dönmenin hukuki etkilerine ilişkin birçok görüş ileri sürülmekle beraber iki görüş öne çıkmaktadır. Bu görüşlerden ilki olan klasik dönme teorisine göre⁵⁶, feragat edenin sözleşmeden dönme hakkını kullanması ile birlikte ivazlı feragat sözleşmesi geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Feragat eden kişi, mirasçı sıfatını yeniden kazanır. Eğer ivaz kısmen ifa edilmişse bunun sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre mirasbırakana iade edilmesi gerekir⁵⁷.

Dönüşüm teorisine göre⁵⁸ ise sözleşmeden dönme hakkı kullanıldıktan sonra taraflar arasında bir tasfiye ilişkisi kurulur. Buna göre tarafların karşılıklı olarak elde ettikleri edimleri iade yükümlülüğü doğar. Bu yükümlülük sözleşmenin bir tasfiye ilişkisine dönüşmesine dayalı olarak ortaya çıktığı için sözleşmesel iade yükümlülüğü niteliği taşır⁵⁹. İade borcuna işleyecek zamanaşımı da TBK m.146'da hüküm altına alınan 10 yıllık genel zamanaşımı süresidir⁶⁰.

Hangi görüş kabul edilirse edilsin sözleşmeden dönmenin ortak sonucu taraflar arasındaki mirastan feragat sözleşmesinin ve buna bağlı olarak da karşılıklı ifa yükümlülüklerinin sona ermesidir⁶¹. Böylece feragat eden, mirasçı sıfatını yeniden kazanır. Halihazırda kısmen de olsa ifa edilmiş edimlerin iadesi ise kabul edilen görüşe uygun hukuki dayanakla ileri sürülebilir. Eğer mirasbırakan sağlararası ivazın ifasında temerrüde düşmede kusuru olmadığını ispatlayamazsa feragat edenin uğramış olduğu zararları tazminle yükümlü olur⁶². Tazmin edilecek zararın hukuki niteliği de iade borcunda olduğu gibi takip edilen dönme teorisine göre değişiklik arz edecektir.

VI. SONUÇ

Mirastan feragat sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlem olduğu için kural olarak tek taraflı irade açıklaması ile ortadan kaldırılamaz. Ancak kanunkoyucu belirli sebeplerin gerçekleşmesi halinde miras sözleşmelerinin tek taraflı irade açıklaması ile ortadan kaldırılmasına imkan tanımıştır. Mirastan feragat sözleşmesi de olumsuz miras sözleşmesi teşkil ettiği için bu sebepler bünyesine uygun düştüğü ölçüde mirastan feragat sözleşmesi açısından da geçerlidir. Ayrıca kanunda düzenlenmemekle beraber doktrindeki hakim görüş uyarınca mirasbırakanın miras sözleşmesinde sözleşmeden dönme hakkını saklı tutması mümkündür. Mirastan ivazsız feragat sözleşmesinde mirasbırakanın bu hakkını saklı tutması pek rastlanabilecek bir şey değildir. Ancak mirastan ivazlı feragat sözleşmesinde ivazı ifa etmek istemeyen mirasbırakanın sözleşmeden dönme hakkını saklı tutma konusunda bir menfaati olabilir.

MK m.546'da miras sözleşmesinin lehtarının, sözleşmenin düzenlenmesinden sonra mirasbırakana karşı mirasçılıktan çıkarma sebebi teşkil eden bir davranışta bulunması halinde mirasbırakanın vasiyetnameler için kanunda öngörülen şekillerden birine uyararak miras sözleşmesini tek taraflı olarak ortadan kaldırmaya hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm olumlu miras sözleşmeleri dikkate alınarak düzenlenmiş olsa da mirastan ivazlı feragat sözleşmelerine de uygulanabilir. Böylece mirasbırakan mirastan feragat sözleşmesinden dönerek ivazı ifa etmekten kurtulur. Daha sonra ise mirasçıyı mirasçılıktan çıkararak hiçbir ivaz sağlamadan bu kişinin mirasçı sıfatını yeniden ortadan kaldırabilir. Mirastan ivazsız feragat sözleşmesinde ise mirasçı sıfatı zaten kaybedildiği için mirasbırakan çıkarma sebebine dayalı dönme hakkını kullanamaz. Mirasçılıktan çıkarma sebebine dayalı olarak mirastan feragat sözleşmesinden dönme hakkı vasiyetname şekillerinden birine uyularak kullanılır. Yani karşı tarafa sözleşmeden dönüldüğüne dair bir irade açıklamasının yöneltilmesine gerek yoktur. Öte yandan dürüstlük kuralı uyarınca karşı tarafa bu hakkın kullanıldığına dair şekle tabi olmayan bir bildirim yapılması, aksi takdirde ise diğer tarafın uğradığı olumsuz zararın tazmini gerekir.

Mirastan ivazlı feragat sözleşmesinde, feragat edenin ivazın ifasını talep hakkı bulunmaktadır. MK m.547 uyarınca miras sözleşmesinde sağlararası ediminin ifasını talep etme hakkı bulunan taraf, edimin gereği gibi ifa edilmemesi veya güvenceye bağlanmaması halinde borçlar hukuku kurallarına göre sözleşmeden dönebilir. Mirastan ivazlı feragat sözleşmesinde de uygulama alanı bulacak bu hükme göre feragat eden, borçlu temerrüdünden doğan hükümlere dayalı olarak sözleşmeden dönme hakkını kullanabilecektir. Bunun için mirasbırakana kural olarak ihtar çekerek ifa için ek süre vermesi de gerekir. Ancak ihtar ve ek süre verme şartının istisnalardan biri mevcutsa, feragat eden sözleşmeden dönme hakkını doğrudan mirasbırakana yönelteceği bir irade açıklaması ile kullanabilecektir. Katıldığımız görüşe göre her

⁵⁴ BIÇAKÇI, s.91; HRUBESCH-MILLAUER, Art. 514, N. 2.

⁵⁵ Sözleşmeden dönmenin hukuki sonuçları hakkındaki tartışmaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: BUZ, Vedat: Borçlu Temerrüdünde Sözleşmeden Dönme, Yetkin, Ankara 1998, s.118 vd.

⁵⁶ DURAL, s.261; BIÇAKÇI, s.94; DURAL/ÖZ, s.126; AKÇA, s.204; SEÇER, s.57; HRUBESCH-MILLAUER, Art. 514, N. 3; AKBULUT, s.2065; BREITSCHMID/BORNHAUSER, Art. 514, N. 2; HRUBESCH-MILLAUER, 2018, 151; TUNÇ, s.4319.

⁵⁷ DURAL/ÖZ, s.126; ÇABRİ, s.695; ÖZTAN, s.267; AKÇA, s.204; SEÇER, s.57; AKBULUT, s.2065.

⁵⁸ WEIMAR, Art. 514, N. 9; BADERTSCHER, Art. 514, N. 5.

⁵⁹ BUZ, s.123.

⁶⁰ WEIMAR, Art. 514, N. 9.

⁶¹ DURAL, s.261; WEIMAR, Art. 514, N. 9; BREITSCHMID/BORNHAUSER, Art. 514, N. 6; BADERTSCHER, Art. 514, N. 5; AKBULUT, s.2261.

⁶² BIÇAKÇI, s.94; ÇABRİ, s.695; ÖZTAN, s.267; AKÇA, s.202; SEÇER, s.57; WEIMAR, Art. 514, N. 9; BADERTSCHER, Art. 514, N. 5.

ne kadar hüküm sadece sözleşmeden dönme hakkına atıfta bulursa da feragat edenin aynen ifanın yanısıra ifadan vazgeçip olumlu zararını talep hakkı da mevcuttur.

Sözleşmeden dönmenin hukuki sonuçları doktrinde tartışmalıdır. Mirastan feragat sözleşmesinden dönme durumunda da bu tartışma geçerlidir. Dolayısıyla sözleşmeden dönmenin hukuki sonuçları takip edilen görüşe göre değişiklik gösterecektir.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, Pakize Ezgi: “Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi Sebebiyle Miras Sözleşmesinden Dönme”, Legal Hukuk Dergisi, 18(209), 2020, s.2037-2072.
- AKÇA, Neslihan: İvazlı Miras Sözleşmeleri, Adalet, Ankara 2022.
- ANTALYA, Gökhan/SAĞLAM, İpek: Miras Hukuku. C. III, 4. Bası, Seçkin, Ankara 2019.
- ANTALYA, O. Gökhan: Mirastan Feragat Sözleşmesi, Alkim, İstanbul 2002.
- AYİTER, Nuşin: Miras Hukuku, 3. Bası, Sevinç, Ankara 1974.
- BADERTSCHER, Pia: ZGB Kommentar: Schweizerisches Zivilgesetzbuch OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Ed. Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser, 4. Bası, Orell Füssli, Zürich 2021 (Art. 513-514).
- BELEN, Herdem: Miras Hukuku Şema Kitap, 2. Bası, Beta, İstanbul 2021.
- BIÇAKÇI, Levent: Mirastan Feragat Sözleşmesi, İstanbul 1999.
- BREITSCHMID, Peter/BORNHAUSER, R.: Basler Kommentar Zivilgesetzbuch, C. II, 6. Bası, Helbing & Lichtenhahn, Basel 2019 (Art. 513-514).
- BUZ, Vedat: Borçlu Temerrüdünde Sözleşmeden Dönme, Yetkin, Ankara 1998.
- BÜTTIKER, Arnold: Der Erbverzicht nach schweizerischem ZGB, Stämpfli, Bern 1942.
- ÇABRİ, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m.495-574), C. I, On İki Levha, İstanbul 2018.
- DİNÇER, Seher Serap: “Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hukuki Sonuçları”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.
- DURAL, Mustafa: Miras Sözleşmeleri, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1980.
- DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut: Türk Özel Hukuku, Miras Hukuku, C. IV, 16. Bası, Filiz, İstanbul 2021.
- EREN, Fikret/YÜCER AKTÜRK, İpek: Türk Miras Hukuku. 3. Bası, Yetkin, Ankara 2020.
- ESCHER, Arnold: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben, Art. 457-536, C. III, 3. Bası, Schulthess, Zürich 1959.
- HATEMİ, Hüseyin: Miras Hukuku, 9. Bası, On İki Levha, İstanbul 2021.
- HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: CHK- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht: Erbrecht, Art. 457-640 ZGB (Art. 495, 513-514), Ed. Peter Breitschmid/Alexandra Jungo, 3. Bası, Schulthess, Zürich Basel Genf 2016.
- HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: “Der Erbvertrag im schweizerischen Zivilgesetzbuch” (2018), Der Erbvertrag aus rechtsvergleichender Sicht, Stämpfli, Bern 2018, s.136-165.
- HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: “Die Rücktrittsmöglichkeit der Vertragspartei beim positiven Erbvertrag nach Art. 514 ZGB” (Anwalts), Anwalts Revue de l’Avocat, (4), 2008, s.147-150.
- İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan: Miras Hukuku, 15. Bası, Der, İstanbul 2021.
- İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref/ALBAŞ, Hakan: Miras Hukuku, 11. Bası, Seçkin, Ankara 2022.
- KARTAL, Dilşah Buşra: Yargıtay Kararları Işığında Mirasçılıktan Çıkarmanın Geçerlilik Şartları, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 30(2), 2022, s.605-636.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M: Miras Hukuku, 10. Bası, Turhan, Ankara 2019.
- KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, Necip: Miras Hukuku. 3. Bası, Filiz, İstanbul 1987.
- OĞUZMAN, M.Kemal: Miras Hukuku, 3. Bası, Filiz, İstanbul 1984.
- ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, 11. Bası, Yetkin, Ankara 2020.
- SEÇER, Öz: “Miras Sözleşmesinden Tek Taraflı Dönme”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (111), 2014, s.37-60.
- SEROZAN, Rona: Sözleşmeden Dönme, 2. Bası, Vedat, İstanbul 2007.
- SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay: Miras Hukuku, 7. Bası, Seçkin, Ankara 2021.
- STUDHALTER, Philipp: ZGB Kommentar: Schweizerisches Zivilgesetzbuch Orell Füssli Kommentar (OFK), Ed. Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser, Orell Füssli Verlag, Zürich 2016 (Art. 495).
- SÜRMEİLİ, Mehmet Can: “Mirastan Feragat Sözleşmesi”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2022.
- TEKÇE, Ayşegül: “Miras Sözleşmesinin Sona Ermesi”, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2022.
- TUNÇ, Aybike: “İvazlı Mirastan Feragat Sözleşmesinde Sağlar Arası Edim Borçlusunun Temerrüdü”, Legal Hukuk Dergisi, 14(164), 2016, s.4209-4222.
- WEIMAR, Peter: Das Erbrecht, Art. 457 - 516 ZGB, Berner Kommentar, Ed. Heinz Hausheer/Hans Peter Walter, 2. Bası, C. III/1/1/1, Stämpfli, Bern 2009 (Art. 513-514).
- YAKUPOĞLU, Sekine Derya: “Olumlu Miras Sözleşmesi ve Bağlayıcılık Sorunu”, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Hukuk Bölümü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2019.
- YILMAZ, Süleyman: Miras Hukuku, C. IV, Yetkin, Ankara 2022.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Financial Support: Yazar Dilşah Buşra KARTAL, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Dilşah Buşra KARTAL who is the author has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazar, makalenin tüm süreçlerinde İnÜHFD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihallerde İnÜHFD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İnÜHFD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | The author declares that she complies with the scientific, ethical, and quotation rules of İnÜHFD in all processes of the paper and that she does not make any falsification of the data collected. In addition, she declares that İnönü University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than İnönü University Law Review.